

Dagens temaer på deres agenda handler om klima, om grønt skifte om bioøkonomi. Så fint at dekk da la en stopp innom grasbeitende dyr i Veldre. Jeg vil gi dekk noen synspunkter fra våres ståsted.

Til å være gardbrukere er vi er relativt unge. Vi er uredde for å prøve nye ting og ønsker teknologisk utvikling varmt velkommen. Det første vi gjorde var å sette inn melkerobot for en mer fleksibel hverdag for småbarnsliv og det sosiale. Vi har kamera i fjøset for å følge med på kalvinger og melkeroboten koblet opp til smarttelefonen – på godt og vondt er vi pålogget hele tida, men dette er vårt ansvar og vi føler på det.

Når vi hører det rauter fra fjøset og mistenker en ny kalv så går mannen min en ny runde sjøl han egentlig var på vei i seng. Har det vært strømbrydd og melkeroboten må kalibreres på ny for å komme i drift er det samme om det er en vanlig tirsdag eller julekvelden – vi går. Er det kviger som har kommet seg utafør beitet er det bare å slippe det vi har i henda og hente de innatt. Er det sommer og fellesferie driver vi mest sannsynligvis på åkeren og slår gras for å sikre fôr til dyra gjennom vinteren.

Det finnes ingen tillegg for alt dette arbeidet på overtid, helg, kveld, helligdag, natt. Å kombinere dette med at en av oss skal ha full jobb borte, ønske om å stifte familie og ha et sosialt liv kunne i mange perioder trengt mer enn 24 timer i døgnet. Men likevel vil vi dette. Likevel føler vi at vi har fått oppfylt drømmen når vi fikk kjøpt gård. En kan undres...

Vi er glad for å eie og skape noe sjøl. Se at alt arbe du legger ned går inn i eget livsverk. Det er spennende, utfordrende å jobbe med dyr. Meningsfullt og uforutsigbart å leve av naturen rundt deg, men desto mer tilfredsstillende med de gode vekstsesonga hvor avlingene slår til. Alle arbeidstima ser vi at gir gode resultater – og det gir motivasjon.

Jeg er av den bestemte mening at matjord har stor verdi. At matproduksjon skal foregå på egne ressurser til egen befolkning. Jeg mener at et lands fremste ansvar er å produsere mat til egen befolkning. Det ansvaret må dekk som velges til å styre dette landet føle på.

Klimavennlig matproduksjon for meg er mat som er produsert i nærheten av oss som skal spise den. Som jeg innleda med, er vi glad for den teknologiske utvikling som har gjort landbruket smartere. Jeg heier på forskningen som gjøres på skog, alger og insekter for å kunne erstatte større andeler fra importert soya i kraftforet vårt. Tenk om dere politikere kunne åpne

pengeboka like raust til dette forskningseventyret som til olja! Det ville gledet meg om tankskip fra Brasil kunne erstattes med fliskutter bak låven.

Et annet teknologisk framskritt jeg er fan av er Genos avlsarbeid. Det har gitt oss kombinasjonskua NRF som både er egnet for melkeproduksjon og kjøttproduksjon i tillegg til at dyret sjøl har god helse. Og nå er de i gang med forskning på fôr, fordøyelse og gasdannelse for å gjøre den norske kua enda mer klimasmart. Og jeg sier ENDA mer, for jeg mener at det som skjer bak på beitet her akkurat nå – det er klimavennlig. Graset bak her er del av et kretsløp. Gras som vi mennesker ikke kan eta blir til nyttig næring gjennom magan på et beitende dyr. Vi må ikke glemme helt basic naturfagkunnskap om fotosyntesen. At alt dette grønne – det binder karbondioksid hver eneste dag. Og det at dyra våre holder buskaset nede gjør at sollyset slipper til og binder mer karbon. Husdyrgjødsla de gjør fra seg og trækker ned i grasmarka fører til et yrende biologisk mangfold av viktige nytteinsekter, mark, mikroorganismer som fører til økt karbonbinding. For ikke å snakke om at det gir yrende blomstrende enger med mat for pollinerende insekter som bier og humler.

Dette er fakta som dere politikere må ha med dere for å forstå nyansene. Det er ikke det samme hvor maten vår kommer fra. Denne måten å produsere kjøtt og melk på kan ikke dras under samme kam som importert kjøtt fra feed-lots i Sør-Amerika med dertilhørende dyrevelferd, prispress på bøndene, antibiotikabruk og transportmetoder av levende dyr over havet.

Vi bruker ressursene her de ligger. Ser du ut det vinduet ser du graset dyra våre spiser. Ser du ut det vinduet ser du slakteriet som foredler kjøttet. Vi bruker minimalt med antibiotika – det er bra for folkehelsa og vitner om god dyrehelse. Min mann kjenner hvert dyr vi har i fjøset. For oss er det viktig å ta vare på hvert enkelt individ. Dyr som har det bra er for det første en grunnforutsetning skal man drive med dyrehold, i tillegg er det en direkte sammenheng med at da blir også resultatene bedre økonomisk og gir mindre klimaavtrykk.

Som gårdbruker er det mange krav en må møte. Og det er mye vi ønsker å gjøre – men alt koster og marginene skal dekke inn mye. Til syvende å sist er det økonomien som bestemmer. Vi har økonomisk ansvar for å drifte denne enheten best mulig – og får vi ikke det til å gå rundt kan vi verken ta hånd om dyra eller oss sjøl.

Landbruksministerene de siste årene har etter min mening lagt alt for stor vekt på at effektiviteten skal økes og maten skal bli billigere. Jeg leste en lang artikkel om at Norge har blant de høyeste matvareprisene i Europa. I en liten setning langt ned i artikkelen var det nevnt med få ord at vi også var blant de som brukte minst andel av lønna vår på mat. Men det var i høyeste grad dysset ned. Maten i Norge ER billig. Og varen du får er fra et primærledd som produserer trygg mat. Kortreist mat. Hvor dyra følges opp i små besetninger sammenlignet med verden for øvrig. Hvor ansatte i foredlingsindustrien har faste arbeidsplasser og ordna forhold. Det er grunner til at maten som kan importeres innover landegrensene er vesentlig billigere og jeg tror ikke verdikjedene fra bås til bord der tåler dagens lys like godt. Så kjære politikere. Velg å forsvare den norske matproduksjonen, den norske bonden.

Det er grenser for hva et menneske skal tåle. Den saken som skapte mest engasjement under styremøte i Veldre Bondelag sist uke det var bekymringer rundt bondehets. Hva som møter deg hver gang du åpner aviser eller scroller på telefonen din. Polariseringen mellom de som ikke ønsker dyrehold for enhver pris og de som lever av å stelle dyr. Bekymring for at episoder vi ser så nærme som i Sverige skal komme hit. Den vonde følelsen som brer seg inni deg når du jobber døgnet rundt bokstavelig talt for at dyra dine skal ha det bra – og dette er liksom takka. Å gang på gang bli stemplet som klimaversting, dyreplager, at vi har sugerør i statskassa – det tærer på fler og fler. Her har dere politikere en rolle. Hva slags uttalelser dere har. Måten dere tar diskusjoner. Vi trenger å møte positive budskap fra media og politikere også. Hver dag, 4 ganger om dagen inntar dere et måltid – livsviktig sådan. Det er verdt litt positiv framheving.

Jeg er stolt av jobben vi gjør. Mat er viktig. Mat kommer ikke til å bli mindre viktig. Kloden er sårbar. Vi har sett det i større og mindre grad – tøffere klima som fører til avlingssvikt og for lite å selge til markedet. Verden er kompleks. Uroligheter mellom nasjoner som kan blokkere viktig handelsflyt. Når krisen inntreffer vil alle nasjoner brødfø egen befolkning først. Jo mer importert mat vi da har gjort oss avhengig av, jo dypere sitter vi i det. Vi kan ikke spise olje.

Vi driver landbruk. Landbruk er politikk. Dere er politikere. Sammen kan vi produsere trygg norsk mat. Neste gang du leser en hardtslående rapport utarbeidet på verdensbasis – send en tanke hit til Båberg, til det jeg nå har sagt. Nyansene er store – norsk matproduksjon er verdt å ta vare på.

Verdt å satse videre på.

Takk for oppmerksomheten.